

SOV I RO: Antall soverom varierer, men det er god plass med fotside vinduer og vifte til taket. Begge deler kan komme vel med.

BADETID: I de lukkede gårdsrommene er det laget svømmebasseng som er mer enn stort nok avkjøling.

Gårdsferie med sol og søte sitroner

+ Bøndene på Gozo må klekke ut nye leveveier akkurat som utallige av deres yrkesbrødre i resten av Europa. Stikkordet i øyeblikket er gårdsturisme.

MAGNE REIGSTAD (tekst og foto)

magne.reigstad@bt.no
Gozo, Malta

Martin Camilleri røsker vekk et knippe brennnesler – uten hansker. De grove arbeidsnevne tåler stikkene fra planter folk flest styrer unna. Vi følger krumboyd inn i det grønne. Over hodet vårt henger sitroner og små appelsiner, mer eller mindre modne. Martin dyrker mest sitrusfrukter, men har noen teiger med ymse slags grønnsaker.

– Alt er økologisk, forklarer Martin og geleider oss mellom tette bambusgjerdar som beskytter mot Middelhavsvindene.

Engelsk er det andre «morsmålet» på Malta, et land som var under britisk styre 150 år. Martin snakker engelsk som en engelskmann. Det skyldes at han i unge år jobbet i flere engelske storbyer, men Martin var av bondeslekt og ville hjem igjen til Gozo for å drive jorden. Malteseren er en engasjert forteller og god pedagog.

Edle dråper

Nordmenn er opplært til å tro at det bare var undertrykte husmenn og bønder vestafjells som

møysommelig dyrket hver eneste kvadrat av tilmålt jord. Når vi vandrer med Martin langs hans lappeteippe, skjønner vi at småbønder er småbønder, uansett breddegrad. Gozobonden peker og smiler. Avlingen er i rute. Blikket feier lik radarstråler oppetter sitrontrærne og nede langs den gulbrune jorden. Vekk med lange strå og døde kvister mens vi vandrer dyper inn i labyrinthen.

Vi lærer at regn her er edle dråper og utnyttet deretter. Maltesere i alminnelighet og folket på Gozo i særdeleshet er sterke i troen. Gaver fra oven forvaltes i

pakt med dette. Bonden øverst i bratthengen bruker vannet først, og så ledes det etter et sinnrikt kanalsystem nedover til Martins teiger. Litt havner hos sitronene, noe styres til appelsinene og resten fordeles blant grønnsakene.

Til likørsmak

Noe vakkert skvetter formodentlig også på kaktusene med bla-

fakta

Gozo og gårdsferie

REISE: Fly til hovedstaden Valletta og videre med buss eller egen bil, og ferge over fra Malta til Gozo.

OVERNATTING: Ombygde gårds-hus. Varierer i størrelse fra det som egner seg for to personer til et reisefølge på 12 personer.

■ De største husene koster over 330 euro pr. natt, mens de minste beregnet på to personer ligger på rundt 100 euro natten.

■ De fleste anleggene er utstyrt med svømmebasseng. Kjekt å ha om sommeren med opptil 40 grader pluss i skyggen.

Nyttige adresser:

WWW.VISITMALTA.COM/FARMHOUSES_GOZO

SAMLET OVSERIKT OVER DET SOM ER AV TILBUD PÅ DENNE SEKTOREN PÅ GOZO

MER INFO:

WWW.AGERFOUNDATION.COM.

FORTELLER OM ULIKE VARIANTER AV GÅRDSFERIE, OG GJESTENES VURDERINGER AV OPPLEVELSENE.

THE AGER FOUNDATION ER EN SAMMENSLETNING AV BØNDER SOM VIL UTVIKLE BÆREKRAFTIG TURISME PÅ GOZO BASERT PÅ ØYENS EGENTART.

der digre som elefantører. Når så alt og alle i denne edens hage har drukket seg utørste, pumpes resten av vannet opp igjen til bonden på toppen.

– Kaktusplantene er bra, de skjærer for vinden, vi bruker de til fôr og som smak til likørene, forklarer bonden og henter frem en liten kvass kniv.

Han skal pøde et sitrontre med et appelsintré, sagt noe forenklet. Arbeidsnevne snitter opp barken, og putter forsiktig innunder fliken det som skal gi nytt liv og ny grøde. Presisjonsarbeid for øvde fingrer. Så surres et løv rundt inngrepet for at solen ikke skal svi i hjel det nye liv. Det er heldigvis ikke alt her på jord som kan fikses via PC-en. Martin har gjort dette med andre trær. Vi tester den ferdige frukten som smaker noe midt mellom frisk appelsin og søt sitron.

Lar seg ikke lure

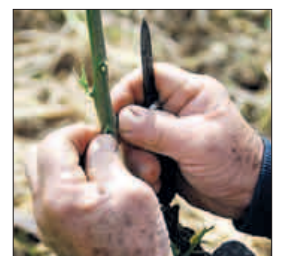
Vi spør om bonden med samme enkle metode kan «fikse» et eple med appelsinsmak.

– Beklager, men sitrustreet vil avvise alle slike forsøk på juks, forklarer bonden.

Øko-bonden Martin sprer naturens egen gjødsel innimellom det grønne. Godsakene fra dyrene i storfjøset fraktes ned på mini-tractor. Melkekyr og unge okser produserer drivende god gjødsel. Bonden høster tre ganger i året, og de økologiske varene etterspørres både på Gozo og over på Malta.

Lite kosemose

Gårdsturisme er så mangt på Gozo. Hos Martin med den frodige sitrushagen er det lite av tradisjonell klappe-på-kuen og kosemose med dyr. Men lukt og kuraut er som på norsk, og lange kutunger

PODING: Kyndige hender snitter akkurat så det blir plass det som skal podes inn.

kommer ut mellom sprinklene og slikker på besøkende. Det finnes mange nok andre gårder der besøkende får rikelig nærkontakt med firbeinte av både grise- og geiteslekt.

Martins storfe beiter ikke i åpent landskap. Dyrene har det greit under det luftige skyggetaket. Kyr, ungstuter og kviger valser rundt i et stort åpent fjøs, bygget etter normene for dyrestell i den europeiske unionen. Maskiner skyffer unna det som er til overs når fire kumager har bearbeidet kaktusblader og andre godsaker. Turisten fra utenforlandet Norge må kvitte seg med enda noen fordommer omkring det utskjelte EU-jordbruket.

bt.no/forbruker/reise/: Her finner du mer om reiser

ØKOLOGISK: Martin Camilleri driver økologisk og i det gode middelhavsklimaet kan han høste tre ganger i året.

Basseng i gamlefjøset

Ut med dyrene og inn med turistene. Det er mer penger i tobeinte enn i firbeinte pensjonærer, skal vi tro Carmen Bajada.

Energibunten er av bondeætt, med de typiske Gozo-genene som materialiserer seg i hardt arbeid og teft for forretninger. Nå styrer hun utleie av gårdshusene som familien driver under navnet Prestige Holidays, et av mange Gozo-firma som har satsert mye på denne nye feriefor-

men de siste årene. Firmaet har hus i fire forskjellige landsbyer på øyen, et av dem tett på øyens hovedstad Victoria.

Når flere venner eller familier slår seg sammen, blir dette rimelig ferie, mener Carmen. Hun synes heller ikke prisen for de minste husene er avskrekende tatt i betraktning av at alle beboere har adgang til et privat basseng, og muligheter til å lage seg alle måltider selv.

Ifølge Carmen er det aldri langt fra bolig til nærmeste

butikk, men egen bil er en fordel både til utflukter og handle-turer hvis det er en storfamilie som er på ferie.

Hus på disse breddegrader er steinsolide saker. Det betyr svale stuer og soverom om sommeren, og greie innetemperatureer i den svalere tiden på året.

I de renoverte gårdshusene er det som oftest store kjøkken med solide langbord for lange måltider. Møbleringen ellers er solid så det samsvarer med de vakre steinveggene. I et av

husene var det plass til en liten bar i kjelleren, eventuelt et sted man kunne trekke seg tilbake for å finsmake på de maltesiske viner med lokale og råsterke oster attåt.

Det er enklest å komme seg til Gozo med egen bil fra flyplassen på Malta og derfra med ferge over fra fergehavnen Cirkewwa til Mgarr. Men derfra vil vi anbefale å kjøre ifølge med lokalkjente på den første turen til bopel.

STIG PÅ: Carmen Bajada har lempet ut dyrene og åpner dørene for turister.

Hotels.com
wake up happy

Sommersalg! Spar opptil 40%!

Miami fra 288 kr*

Ibiza fra 288 kr*

Dubai fra 392 kr*

* Alle priser er per rom per natt